

DET STORE KONGELIGE BIBLIOTHEK OG FORENINGEN

EN af de ledende Tanker ved Stiftelsen af Forening for Boghaandværk var at stille det moderne Boghaandværks Udøvere overfor Fortidens bedste Frembringelser paa Bogtrykkets, Bogbinderiets og Illustrationskunstens Omraade for derved at give dem en vejledende Maalestok for deres egne Bestræbelser og befrugte deres Stræben og Skaberevne. Det var derfor naturligt, at der maatte søges et saa nøje Samarbejde som muligt med vort Lands største og rigeste Bogmuseum, det store kongelige Bibliothek, som det dengang hed. Her bevaredes det store Anskuelsesmateriale, som der vilde blive Brug for, og til det var der knyttet Mænd med boghistorisk Indsigt, hvis Kald og daglige Dont maatte gøre dem til Bogvenner i særlig Forstand.

Bibliothekets daværende Chef var *Chr. Bruun*, hvis glødende Interesse for Bibliothekets Skatte var velbekendt, og hvis utrættelige Arbejde for dets Trivsel havde sat saa mange gode Frugter. For Foreningens energiske Stifter var det derfor en Hovedopgave at faa knyttet en frugtbar Forbindelse med Bruun og at faa ham interesseret i denne nye Opgave for Bibliotheket.

Dette lykkedes endog i særlig Grad. Opgavens historiske Side fangede Bruuns Interesse, Ønsket om, at hans kære Bibliotheks Skatte ogsaa rent praktisk kunde faa en Mission, tiltalte ham. Det er sikkert rigtigt, naar Hendriksen i sin Bog »Mennesker og Oplevelser« mener, at Bruun ikke havde Øje og Sympati for Anvendelsen af de gamle Mesterfrembringelser som Mønster for moderne Bogfremstilling, og at Foreningens praktiske Formaal laa ham fjernt; men saa meget mere var han besjælet af Ønsket om at udbrede historisk Kundskab og villig til at stille Bibliothekets Skatte til Raadighed som Anskuelsesmateriale.

Han tog fat med sin sædvanlige Energi. Han udarbejdede den første Bog, som Foreningen udgav: »De nyeste Undersøgelser om Bogtrykkerkunstens Opfindelse«, i hvilken han nedlagde sin omfattende Viden paa dette Omraade. Det kneb for Formanden at faa Bruun med til den typografiske Ordning af denne Bog, der syntes ham for moderne og uvant. Ligeledes var han altid i Foreningens tidligere Aar rede til at holde Foredrag ved Søndagsmøderne. Alle-rede i Marts 1888 talte han om Lorenz Benedicht med Forevisning af en Række af dennes bedste Tryk; i December 1889 foreviste han en Samling franske, hollandske og engelske Inkunabler, i Oktober 1890 talte han om Christophe Plantin.

Men hans Interesse for Foreningen satte sin smukkeste Frugt, da

Planen om at afholde en international Bogudstilling i 1891 som Jubilæumsudstilling for Gotfred af Ghemen opstod. I Begyndelsen af Oktober 1890 androg han Kultusministeriet om Tilladelse til Udlaan af Bøger af Bibliothekets Samlinger til en historisk Afdeling; og i Løbet af de følgende Maaneder gennemsøgte han Bibliothekets kolde Sale for at finde sjældne og kostbare Bind, interessante og betydningsfulde Tryk og historisk mærkelige Bøger. Han satte flere af sine Medarbejdere i Aktivitet med samme Formaal, og da Udstillingen aabnedes i Januar i Industriforeningen, fik Publikum Lejlighed til at se en Række af Bibliothekets kostbareste Tryk og Bind udstillede. Bruun benyttede Lejligheden til at anskaffe en Del kostbare Værker til Bibliotheket, der vilde savnes i en boghistorisk Udstilling.

Ved Foreningens første Møde efter Udstillingens Afslutning holdt Bruun et Foredrag, i hvilket han gav et Tilbageblik paa Udstillingen. Ved denne Lejlighed var der en Journalist, der trods Formandens Forbud og trods Bruuns udtrykkelige Ønske om, at der ikke blev givet noget Referat, dog skrev en Artikel og refererede Bruuns Tale. Herover blev Bruun med god Grund vred, og han tog heraf Anledning til kort og godt at udmelde sig af Foreningen. Han slutter sit Brev til Formanden herom med følgende Ord: »Denne Sag angaaer kun mig personlig ikke det store kongelige Bibliothek, og der skal fra dettes Side som hidtil blive vist Foreningen al mulig Bistand til Fremme af dens Virksomhed.« Pressen havde jo støttet Foreningen kraftigt i Begyndelsen, men Bruun var en principiel Modstander af for stor Offentlighed. Foreningens Formand, der kunde hævde sin Uskyld i det forefaldne, gjorde Bruun Forestillinger, thi han var jo virkelig en betydelig Støtte for Foreningen; efter Udveksling af et Par Breve skrev Bruun 10. April 1891 følgende, der fortjener at aftrykkes, fordi det er saa karakteristisk:

Deres rørende Brev har rørt mig, og jeg tager min Udmeldelse tilbage. Men jeg maa dog ved denne Lejlighed sige et Par Ord, som maaske ville forklare min Stilling til Foreningen.

Det kan næppe nægtes, at jeg har været et loyalt Medlem af den, og dog er jeg en Modstander af den og har egentlig været det fra Stiftelsesmødet. Thi jeg har aldrig syntes om al den Offentlighed, der er givet Foreningens Virksomhed, det har altid forekommet mig, at den var for lidt moden til at træde op paa den Maade, — og jeg er en oprigtig Hader af at have Pressen, Journalisterne, Referenterne med i saadanne private Foreninger.

Men dernæst blev jeg, jeg kan næsten sige forfærdet ved at se den store Skare Mennesker samlet ved Stiftelsesmødet, og jeg har fra dette baaret paa nogen Uvilje imod Foreningen, fordi det var et ganske andet Publikum, jeg havde ventet at den skulde arbejde for, eller i alt Fald, at det Publikum, der var tilstede første Gang, ikke skulde have været tilstede i saa stort Antal.

Det var derfor flere sammenstødende Omstændigheder, som bidrog til, at jeg greb Lejligheden til at træde tilbage. Og jeg vil ærlig tilstaa, at De ikke maa vente megen aktiv Deltagelse i Arbejdet fra min Side for det Første.

Bruun holdt sig siden tilbage, men Bibliothekets Skatte stillede han fremdeles med den største Liberalitet til Raadighed. Paa det

afgørende Tidspunkt, da Foreningen begyndte sin Virksomhed, var Bruuns varme Interesse og energiske Medvirkning af virkelig grundlæggende Betydning.

Bruun blev ogsaa dybt rørt, da Foreningen d. 15. Nov. 1893 paa Hundredaarsdagen for den kongelige Resolution, at Bibliotheket skulde gøres offentlig tilgængeligt, overrakte Bibliotheket en Laurbærkrans med de nationale Farver fæstet til et Pergamentsblad med en smagfuld Inskription som et Udtryk for Foreningens Taknemmelighed.

Gaar man Foreningens Publikationer igennem, vil man faa et stærkt Indtryk af, i hvilken Grad Personalet ved det kongelige Bibliothek har været medvirkende. Vi, som der har fundet gæstfri Plads for vore boghistoriske Undersøgelser, har al Grund til at være Foreningen og dens Formand taknemmelig; thi hvor skulde vi ellers gaa hen med Arbejder af den Art, og hvem vilde ellers udstyre vore Afhandlinger med saa mange og saa fortrinlige Billeder? Og endnu mere: Fr. Hendriksen var altid utrættelig til at opmuntre os og lokke for os til at skrive; hvis der er noget af vore boghistoriske Arbejder, der vil bevare sin Betydning, saa skal han have sin Del af Æren derfor. Vi vilde jo sikkert ikke eje en saa fin og karakterfuld Bog som *C. Elberlings* »Breve fra en Bogelsker«, hvis vi ikke havde en Forening for Boghaandværk.

I 1906 udsendte Foreningen et Bind af Bogvennen, der saa godt som helt var helliget det kongelige Bibliothek i Anledning af Flytningen til dets ny Hjem. Som Særtryk heraf udsendtes i 112 nummerede Eksemplarer »Det kongelige Bibliotheks gamle og ny Hjem. Udgivet ved Bibliothekets Flytning 1906 af Forening for Boghaandværk.« Dette rigt illustrerede Festskrift er et smukt og værdigt Minde om den gamle Bibliotheksbygning, der ved Ombygning er gjort ganske ukendelig, og Professor *C. Nyrops* Tekst fæstner en stadig og kyndig Benytters levende Indtryk af Livet i de gamle Sale.

Bibliotheket er gennem Foreningens Arbejde bragt i Forbindelse med nye Kredse, og dets Skatte er udmøntede paa en ny Maade til Gavn for dansk Kunsthaandværk og Snille. Initiativet hertil var ikke Bibliothekets, men den Mand, der stod i Spidsen for det, var rede til at gribe den udrakte Haand, saa at der udviklede sig et lykkeligt Samarbejde. Jeg maa have Lov til at udtale et oprigtigt Ønske om, at der fremdeles maa kunne findes farbare Veje for en Samvirken af historisk Sans, øvet Smag og praktisk Virke til Gavn for Boghaandværket i vort Land, et Samvirke, i hvilket det kongelige Bibliothek forhaabentlig altid vil være sig sin Pligt og sit Ansvar bevidst.

H. O. LANGE

